

چرتکه

حذف چهار صفر از پول ملی چه اتفاقی خواهد افتاد

بخش اقتصاد– نمایندگان مجلس در جلسه علنی روز دوشنبه جزئیات لایحه اصلاح قانون پولی و بانکی کشور را تصویب کردند، بر اساس ماده یک قانون پولی و بانکی، از این به بعد واحد پول ایران تومان است و هر تومان برابر ۱۰ هزار ریال جاری و معادل یکصد قران است.

به گزارش فرارو، عبدالناصرهمتی رئیس کل بانک مرکزی در جریان بررسی لایحه اصلاح چهار صفر از پول ملی در جلسه علنی مجلس گفت: با توجه به کاهش کارایی پول ملی که در نتیجه تورم مزمن و انباشته پنج دهه اخیر اتفاق افتاده، باعث شده تا در واقع پول ملی که به عنوان ریال نامیده می‌شود، در جامعه کاربرد نداشته باشند.

رئیس کل بانک مرکزی با بیان اینکه استفاده از دینار سال‌ها است که در جامعه ما وجود خارجی ندارد، اظهار داشت: اکنون با عدم استفاده از ریال و دینار، عرف اصلی جامعه تومان شده و تا آنجا که مردم چک پول‌های ۵۰ هزار تومانی را ۵۰ تومان و اسکناس ۱۰ هزارتومانی را ۱۰ تومان می‌خوانند.

همتی درباره هزینه بالای چاپ و امحای اسکناس در کشور اذعان داشت: اکنون هشت میلیارد اسکناس در کشور موجود است که از این میزان پنج میلیارد مربوط به اسکناس‌های زیر دو هزارتومان می‌شود در حالی که ما با این تغییر می‌توانیم سکه‌های دو تومنی که در واقع دو هزار تومانی قبلی و سکه‌های یک تومنی که هزار تومانی قبلی است، را به صحنه آورده و در جریان بیندازیم.

وی با بیان اینکه اکنون مسکوکات کشور ما از رده خارج شده است، افزود: درصورت بکارگیری از مسکوکات، استهلاک کاهش می‌یابد، زیرا سالانه یک میلیارد اسکناس با هزینه سنگین ۴۰۰ میلیارد تومانی امحا می‌شود.

حذف صفر هیچ تاثیری در شاخص‌های اقتصادی ندارد

علی سرزعیم عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبایی در گفتگو با فرارو با اشاره به اینکه حذف چهار صفر از پول ملی یک اقدام صوری است، اظهار داشت: با توجه به اینکه این تصمیم نمی‌تواند تغییر اقتصادی را در عمل به وجود آورد، تنها جنبه مثبت آن راحت‌تر شدن کار با اعداد و ارقام است و دیگر رقم‌های بزرگ در اقتصاد کشور وجود نخواهد داشت، این در حالیست که این اقدام باید مکمل کارهای دیگر نیز باشد، تا بتوان از آن نتیجه درستی گرفت، در غیر این صورت، از این اقدام هیچگونه نتیجه‌ای به دست نخواهد آمد.

وی افزود: اگر می‌خواهیم در عمل اقتصاد کشور یک حرکتی کند و با افزایش تولید کالا و خدمات روبرو شویم، می‌بایست در برخی از سیاست گذاری‌ها تجدید نظر شود و از سوی دیگر اقداماتی را نیز انجام داد که منجر به افزایش بهره وری و اشتغال شود، همچنین توجه به بخش مولد اقتصاد نیز در این زمینه از اهمیت بسزایی برخوردار است، بنابراین نباید انتظار داشت تنها با حذف صفر از پول ملی، معجزه رخ دهد، بلکه در عمل می‌بایست راهکارهایی را در پیش گرفت تا با افزایش تولید روبرو شویم.

سرزعیم با تاکید بر اینکه حذف چهار صفر از پول ملی میزان تورم را کاهش نخواهد داد، گفت: اصولا چنین سیاست‌هایی تغییری در شاخص‌های کلان اقتصادی ایجاد نمی‌کند و اگر می‌خواهیم شاهد تحول و بهبود در عرصه اقتصادی باشیم، باید با اتخاذ سیاست‌های درست، وضعیت را تغییر داد، غیر از این، هیچ اتفاق خاصی رخ نخواهد داد.

این اقتصاددان در ادامه با اشاره به اینکه امروز سوداگری در بازارهای مختلف تا حدود زیادی به سمت بورس هدایت شده است، بیان داشت: در حال حاضر نقدینگی بسیار قدرتمندی به بورس سرازیر شده، اما نکته مهم این است که رشد شتابان بورس تا چه زمانی ادامه خواهد داشت، این درحالیست که ادامه این وضعیت بستگی به عوامل تعین کننده‌ای دارد که اگر آن‌ها با تغییر روبرو شوند، بازار سهام نیز این تغییر را تجربه خواهد کرد.

حذف صفر باید زودتر انجام می‌گرفت

بایزید مردوخی کارشناس مسائل اقتصادی در گفتگو با فرارو با اشاره به اینکه با حذف چهار صفر از پول ملی تازه می‌توان فهمید که وضعیت ارزش واحد پول ملی چگونه است، گفت: این اقدام بسیار کار خوبی بود که انجام شد و جا داشت زودتر از این‌ها حذف صفر شکلی بگیرد، تا قبل از این، زمانیکه لایحه بودجه ارائه می‌شد، خود بنده در همان صفحات اول می‌ماندم و با توجه به بزرگی اعداد که گنگ بود و در اکثر اوقات نامه، کارشناسان و مردم عادی در فهم بودجه با مشکل روبرو می‌شدند، حال با این اقدام می‌توان بودجه را به راحتی آنالیز کرد.

وی افزود: این تعداد صفر برای واحد پول ملی واقعا غیر منطقی بود و حذف آن اقدام خوبی بود که انجام شد، از سوی دیگر باید به این نکته مهم توجه کرد، تنها با حذف صفر نمی‌توان وضعیت عمومی اقتصاد کشور را بهبود بخشید، بلکه باید راهکارهایی را اتخاذ کرد که بر مبنای آن‌ها تولید ناخالص داخلی با افزایش روبرو شود و به تبع آن نیز نرخ رشد اقتصادی به سوی مثبت شدن حرکت کند.

مردوخی با تاکید بر اینکه انتظار کاهش تورم با انجام اقداماتی نظیر حذف صفر از پول ملی محقق نخواهد شد، اظهار داشت: دولت باید در بسیاری از سیاست گذاری‌های خود باید تجدید نظر کند، تا حذف صفر از پول ملی اثر بخش باشد، به عنوان مثال با توجه به کسری بودجه‌ای که دولت با آن همیشه روبرو بوده استقرض از بانک مرکزی و صندوق توسعه ملی به عنوان آسان‌ترین راهکار انتخاب می‌شود، در صورتیکه صندوق توسعه ملی یک صندوق بین نسلی و متعلق به آیندگان است.

این استاد بازنشسته دانشگاه تهران بیان داشت: یکی از مهم‌ترین مواردی که دولت باید به آن توجه کند، جلوگیری از فرارهای مالیاتی است که تخمین زده می‌شود حجم آن بیش از ۷۵ هزار میلیارد تومان در سال باشد، در این رابطه لازم است سامانه جامع اطلاعات مالیاتی به سایر سامانه‌های اطلاعاتی متصل شود، تا با در اختیار داشتن اطلاعات به روز و کارآمد بتوان از فرار مالیاتی که به صورت گسترده وجود دارد، جلوگیری کرد.

{اقتصاد}

دنده معکوس نرخ در بازار بین بانکی

نرخ سود کمتر از تورم

با این نرخ به‌نظر می‌رسد نرخ سود در بازار بین بانکی به نرخ تورم نقطه به نقطه نزدیک‌تر شده است. اگر نرخ سود بازار بین بانکی، را یک شاخص از نرخ سود تعادلی در نظر بگیریم، در پایان سال ۱۳۹۸، سطح به ۱۸/۳ درصد رسیده است. براساس آمارهای مرکز آمار ایران نرخ تورم نقطه به نقطه در پایان اسفند ماه به رقم ۲۲ درصد رسیده بود.

این موضوع نشان می‌دهد که نرخ سود واقعی در کشور هنوز در سطح منفی قرار دارد. اما با توجه به روند نزولی تورم در ماه‌های اخیر، در صورت تداوم این مسیر در ماه‌های آتی، می‌توان شاهد مثبت شدن نرخ سود واقعی (نرخ سود اسمی منهای تورم) در بازار بین بانکی بود. البته شرایط اقتصادی کشور، در ماه‌های آتی تحت تاثیر شیوع ویروس کرونا قرار می‌گیرد و تغییرات تورم و از سوی دیگر، نرخ سود نیز تحت تاثیر این بیماری خواهد بود. براساس آمارهای بانک مرکزی در سال ۹۸ کل معاملات صورت گرفته در بازار بین بانکی به رقم ۱۸ هزار و ۶۸۸ هزار میلیارد تومان رسیده است، این رقم در سال ۱۳۹۷ معادل با ۱۰ هزار و ۷۱۴ هزار میلیارد تومان گزارش شده بود، بنابراین حجم معاملات رشد ۴/ ۷۴ درصدی داشته است. بخشی از این افزایش معاملات به‌دلیل بیشتر شدن، تورم است، اما حتی اگر تورم ۲۲ درصدی را نیز از این رشد کم کنیم، ارزش واقعی معاملات در بازار بین بانکی بیش از ۵۲ درصد رشد داشته است. این موضوع نشان می‌دهد که بازار بین بانکی در سال ۹۸، عمیق شده و بخش قابل توجهی از عرضه و تقاضای پول در اقتصاد کشور در این بازار صورت می‌گیرد. ارزش معاملات در ماه‌های سال قبل نیز تقریبا یک روند صعودی را طی کرده است. به جز فروردین ماه که تعطیلات فراوانی دارد، دامنه معاملات در ۱۴۳۸ هزار میلیارد تومان تا ۱۸۸۲ هزار میلیارد تومان در ماه بوده است. همچنین در سه ماه پایانی سال میزان معاملات ماهانه بیشتر از ۱۸۰۰ هزار میلیارد تومان در ماه بوده است.

براساس آمارهای بانک مرکزی در سال ۱۳۹۸ از ۳۶۵ روز سال، ۲۹۰ روز بازار بین بانکی فعال بوده است، این رقم برای ۱۳۹۷ به میزان ۲۸۹ روز گزارش شده است. به‌نظر می‌رسد که با توجه به عمیق شدن بازار بین بانکی در ماه‌های اخیر، دست سیاست‌گذار پولی برای هدایت نرخ سود از طریق این بازار بازر تا گذشته شده است.

دو روی کاهش نرخ سود

اما کاهش نرخ سود چرا در این شرایط اتفاق افتاده است؟ روی خوب ماجرا می‌تواند این باشد که نیاز بانک‌ها به جریان نقدی کاهش یافته و طبعا کسری آن‌ها در مسیر نزولی قرار گرفته است. اما از طرف دیگر می‌تواند علامتی از این موضوع باشد که پایه پولی دچار انبساط شده است. با بسط پایه پولی، نیاز بانک‌ها به جریان نقدی کمتر شده است و کمتر به استقرض روی می‌آورند.

البته باید آماری جدید منتشر شود تا بهتر بتوان به این موضوع نگاه کرد که کدام فرضیه به واقعیت نزدیک‌تر است. اینکه با وجود کاهش مداخله بانک مرکزی، نرخ‌ها در مسیر نزولی حرکت می‌کند، می‌تواند فرضیه جبران کسری بودجه دولت و رشد نقدینگی را در شبکه بانکی تقویت کند. اگر این فرضیه درست باشد، عوارض جدی‌تری هم در انتظار خواهد بود.

بازار مسوولیت تنظیم، برنام‌ریزی، سازماندهی، هماهنگی، تدوین مقررات، نظارت، کنترل و تسویه معاملات را برعهده داشته و جهت اعمال سیاست‌های پولی در بازار بین بانکی مداخله می‌کند.

مداخله بانک مرکزی در بازار بین بانکی ریالی به تحقق دو نقش ایفای نقش آخرین وام‌دهنده (THE LENDER OF LAST RESORT) و تثبیت نرخ سود هدف انجام می‌دهد. بانک مرکزی سیاست پولی خود را از طریق بازار بین

بانکی برای کنترل و هدایت نرخ سود در بازار بین بانکی سیاست‌گذاری کرده و همسو با اهداف کلان اقتصادی به اجرا می‌گذارد؛ بنابراین هدف عملیاتی بانک مرکزی مدیریت نقدینگی سیستم بانکی در راستای تحقق سیاست‌های پولی است. بانک مرکزی در یک گزارش، به‌طور رسمی عملکرد بازار بین بانکی را با آمارها به تصویر می‌کشد. در این گزارش، دو نکته مهم وجود دارد: تغییرات نرخ سود بانکی و حجم معاملات. این دو نشان می‌دهد که در نهایت مستضات بازار بین بانکی در هر سال چگونه است.

کاهش ملایم نرخ سود

آمار بانک مرکزی از عملکرد کلی بازار بین بانکی ریالی در سال ۹۸ نشان می‌دهد که میانگین نرخ سود در این بازار ۱۸/۹۵ درصد بوده است. در حقیقت آمار نشان می‌دهد در سال ۹۷ میانگین موزون نرخ سود ۱۹/۷۲ درصد بوده که در سال ۹۸ به ۱۸/۹۵ درصد رسیده است. نگاهی به روند ماهانه نرخ سود بانکی در سال ۹۸ نشان می‌دهد به‌طور کلی روندی نزولی بر این نرخ حاکم بوده است. در طی سال نیز یک روند ملایم کاهش نرخ سود در بازار بین بانکی مشاهده می‌شود. بررسی‌ها نشان می‌دهد که در ابتدای سال گذشته میانگین نرخ سود معاملات ۱۹/۸۱درصد بوده که تا تیرماه روند نزولی را طی کرده و به نرخ ۱۹/۳۶ درصد رسیده است. بعد از آن در مرداد ماه با رشد ۱۳ صدم درصدی به ۱۹/۴۹ درصد رسید که آخرین باری است که نرخ سود بین بانکی بیش از ۱۹ درصد ثبت شده است. بعد از آن نرخ سود روندی تقریبا نزولی پیدا کرده است. بررسی روند نشان می‌دهد که در مهرماه نرخ سود بین بانکی به زیر ۱۹ درصد رسید. در آذر ماه نرخ سود بین بانکی به کمترین مقدار خود یعنی ۱۸/۳۲ درصد رسید. پس از آن روند نرخ سود در دی و بهمن ماه با افزایش محدودی در سطح ۱۸/۴۷ درصد و ۱۸/۴۴ درصد قرار گرفت، اما آخرین نرخ سود در بازار بین بانکی در اسفند ماه ۳۴/ ۱۸ درصد بوده است؛ بنابراین نسبت به انتهای سال ۱۳۹۷، نرخ سود در بازار بین بانکی یک سطح پایین‌تر آمده است.

ذخیره ارزی برای کرونا ریال شد

گذشت تا این که به تازگی نوبخت – رئیس سازمان برنامه وبودجه – اعلام کرد نخستین بخش از معادل ریالی یک میلیارد یورو توسط بانک مرکزی به حساب خزانه واریز شده است.

برداشت از صندوق توسعه ملی قرار بود برای تامین هزینه‌های وزارت بهداشت در جریان مقابله با کرونا و همچنین کمک به صندوق بیمه بیکاری مورد استفاده قرار بگیرد، از این رو نوبخت اعلام کرده که از وزیر بهداشت دعوت کرده است تا در جلسه‌ای اولویت‌های تخصیص منابعی که تا الان از صندوق توسعه ملی در اختیار سازمان برنامه و بودجه قرار گرفته را تعیین کنند. سالانه و براساس میزان تعیین شده در قانون بخشی از منابع ناشی از فروش نفت به عنوان ذخیره در صندوق توسعه ملی قرار می‌گیرد و منابع آن به صورت ریالی و ارزی و در چارچوب اساس‌نامه و در قالب تسهیلات در اختیار بخش‌های مقرر در قانون قرار خواهد گرفت. اما در این بین ممکن است تحت شرایطی دولت درخواست برداشت از منابع صندوق توسعه ملی را داشته باشد

بخش اقتصاد– نرخ سود در بازار شبانه بانکی به خواب رفت. مطابق آخرین داده‌های بانکی مرکزی، نرخ سود در بازار بین بانکی در سال ۹۸ با نزدیک به یک درصد کاهش به ۱۸/۹۵ درصد رسیده است. در سال جاری نیز این نرخ به سطح ۱۶ درصد رسید تا کاهش نرخ سود از شهریور ۹۸ تاکنون، به شکل مستمر تداوم یابد.

مهم‌ترین سوال این است که چرا نرخ سود روی نمودار در حال ثبت روندی معکوس است؟ آن هم درحالی‌که مداخله بانک مرکزی در بازار بین بانکی با کاهش همراه شده است. دو فرضیه درخسوخ تحولات بازار بین بانکی مطرح است؛ پاسخ اولیه این است که کسری بانک‌ها در حال افول است و در نتیجه نیازشان به استقرض کاهش یافته است.

اما چرا در وضعیتی که بحران بانکی به قوت خود باقی است، بانک‌ها توانمند شده‌اند؟ پاسخ پیچیده است. احتمال دارد بانک‌ها به دلایلی وضعیت بهتری یافته باشند؛ اما فرضیه دوم این است که به‌دلیل انبساط پولی ناشی از تامین مالی دولت، نیاز بانک‌ها به جریان نقدی نیز برطرف شده باشد. اگر مورد اول به واقعیت نزدیک باشد، برخی

می‌گویند می‌توان این اتفاق را در شرایط تورمی به فال نیک گرفت. اما اگر فرضیه دوم حاکم باشد، طبیعتا خواب سود علامت خوبی برای اقتصاد ایران ندارد.

براساس آمارهای رسمی بانک مرکزی نرخ سود بازار بین بانکی در پایان اسفند ماه سال قبل به سطح ۱۸/۹۵ درصد رسیده است، این رقم نسبت به انتهای سال ۱۳۹۷ به میزان ۰/۱۷۷ درصد با کاهش همراه بوده است. بنابراین، روند کاهشی نرخ سود در بازار بین بانکی طی سال ۱۳۹۸ برقرار شد، در اوایل سال جاری نیز نرخ سود در بازار بین بانکی به محدوده ۱۶درصد رسیده است.

با توجه به کاهش نرخ سود معیار در بازار بین بانکی، بانک‌ها نیز شرایط را برای کاهش نرخ سود سپرده‌ها مهیا دیدند و در یک اقدام هماهنگ حداکثر نرخ سود برای سپرده‌ها ۱۵ درصد تعیین شد؛ بنابراین کاهش نرخ سود در بازار بین بانکی طی سال گذشته و همچنین ابتدای سال جاری را می‌توان فرش قرمزی برای سیاست جدید بانک‌ها دانست.

این در حالی است که در سال‌های قبل، فاصله نرخ در بازار بین بانکی و نرخ سود سپرده‌ها شکاف قابل توجهی داشت، اما آمارهای جدید تایید می‌کند که این شکاف کاهش یافته است. گرچه کاهش نرخ سود می‌تواند به معنی عدم نیاز به جریان نقدی و عدم کسری در بانک‌ها باشد، اما از سوی دیگر این مساله می‌تواند برخاسته از رشد پایه پولی باشد که عوارضی هم در پی خواهد داشت.

هدف از عملیات بازار باز

بازار بین بانکی ریالی یکی از اجزای بازار پول و یکی از روش‌های تامین مالی بانکی است که امکان معاملات بین بانک‌های عضو را فراهم آورده و تلاش می‌کند، بانک‌ها از طریق به کارگیری منابع مازاد یکدیگر نیازهای کوتاه‌مدت خود را برطرف کرده و کمتر به منابع بانکی مرکزی اتکا کنند. هدف از تشکیل بازار بین بانکی ریالی تسهیل جریان منابع ریالی کوتاه‌مدت بین بانک‌ها در جهت مدیریت کارآمد نقدینگی است و بانک مرکزی به‌عنوان عضو و مدیر

بخش اقتصاد– بعد از موافقت مقام معظم رهبری در رابطه با برداشت یک میلیارد دلاری از صندوق توسعه ملی برای کمک به جبران هزینه‌های کرونا، اولین معادل ریالی آن در اختیار دولت قرار گرفته است.

به گزارش ایسنا، هزینه‌های سنگین ناشی از شیوع ویروس کرونا و نیاز وزارت بهداشت به منابع مسائلی بود که تنها از کتال بودجه دولت امکان تامین نداشت و منابع دیگری برای جبران هزینه و همچنین حمایت از اقشار آسیب پذیر پیش بینی شد. در همین جریان کمک از منابع صندوق توسعه ملی مطرح بود تا این که در اوایل فروردین ماه رئیس جمهور اعلام کرد که طی نامه‌ای درخواست برداشت یک میلیارد دلاری از منابع صندوق توسعه ملی به منظور کمک به هزینه‌های ناشی از کرونا را مطرح کرده است و در ادامه نیز طولی نکشید که مقام معظم رهبری نیز با این درخواست دولت موافقت کردند و مجوز برداشت صادر شد.

حدود یک ماه از مجوز دولت برای برداشت منابع از صندوق توسعه ملی به گزارش ایسنا، هزینه‌های سنگین ناشی از شیوع ویروس کرونا و نیاز وزارت بهداشت به منابع مسائلی بود که تنها از کتال بودجه دولت امکان تامین نداشت و منابع دیگری برای جبران هزینه و همچنین حمایت از اقشار آسیب پذیر پیش بینی شد. در همین جریان کمک از منابع صندوق توسعه ملی مطرح بود تا این که در اوایل فروردین ماه رئیس جمهور اعلام کرد که طی نامه‌ای درخواست برداشت یک میلیارد دلاری از منابع صندوق توسعه ملی به منظور کمک به هزینه‌های ناشی از کرونا را مطرح کرده است و در ادامه نیز طولی نکشید که مقام معظم رهبری نیز با این درخواست دولت موافقت کردند و مجوز برداشت صادر شد.

حدود یک ماه از مجوز دولت برای برداشت منابع از صندوق توسعه ملی به گزارش ایسنا، هزینه‌های سنگین ناشی از شیوع ویروس کرونا و نیاز وزارت بهداشت به منابع مسائلی بود که تنها از کتال بودجه دولت امکان تامین نداشت و منابع دیگری برای جبران هزینه و همچنین حمایت از اقشار آسیب پذیر پیش بینی شد. در همین جریان کمک از منابع صندوق توسعه ملی مطرح بود تا این که در اوایل فروردین ماه رئیس جمهور اعلام کرد که طی نامه‌ای درخواست برداشت یک میلیارد دلاری از منابع صندوق توسعه ملی به منظور کمک به هزینه‌های ناشی از کرونا را مطرح کرده است و در ادامه نیز طولی نکشید که مقام معظم رهبری نیز با این درخواست دولت موافقت کردند و مجوز برداشت صادر شد.

حالا بعد از گذشت ۱۵ سال از این اقدام و مشکلاتی که در رابطه با مدیریت و ارزش گذاری این سهام وجود داشت، قرار است خرید و فروش آن در بازار بورس و اوراق بهادار آزاد شود. البته دولت در بهمن‌ماه سال ۱۳۹۶ در لایحه ساماندهی سهام عدالت زیرساخت قانونی این موضوع را فراهم آورده بود.

طبق این لایحه مقرر شد برای اجرای آزادسازی صندوق‌های سرمایه‌گذاری سهام عدالت در قالب صندوق‌های سرمایه‌گذاری قابل معامله در بورس با یک هیئت امنای دولتی (چند وزیر، معاون رئیس جمهوری و رئیس سازمان برنامه و بودجه کل کشور) تشکیل شوند. لایحه مذکور، تغییر ساختار موجود سهام عدالت را از شرکت‌های سرمایه‌گذاری